

Eğitimde Program Geliştirme ve Değerlendirme

Edit3rler:

Behęet ORAL · Taha YAZAR

2. Baskı

Editörler: Prof. Dr. Behçet ORAL & Dr. Öğr. Üyesi Taha YAZAR

EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRME VE DEĞERLENDİRME

ISBN 978-605-241-050-9

DOI 10.14527/9786052410509

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2020, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayınladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Eylül 2017, Ankara

2. Baskı: Ekim 2020, Ankara

Yayın-Proje: Özge Yüksek

Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.

İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105

Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0312) 394 55 91

Yayıncı Sertifika No: 36306

Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

E-ileti: pegem@pegem.net

ÖN SÖZ

Bilim ve teknolojinin etkisiyle toplumlar ekonomik, sosyal ve kültürel olarak sürekli değişmektedir. Bu değişimlerden birçok toplumsal kurum gibi eğitim kurumları da etkilenmektedir. Eğitim kurumları, bu değişimlere uyumu *eğitim programları* aracılığıyla gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda, eğitim programlarının sürekli güncellenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle bu çalışmanın alanyazındaki gelişmeleri yansıtması bakımından ihtiyaca cevap vermesi beklenmektedir. Eğitim programlarının bilgi beceri ve yeterlikleri günün şartlarına uygun olarak bireylere kazandırabilmesi, önemli ölçüde eğitim programlarının bilimsel olarak geliştirilmesi ve geliştirilen programların etkililiğinin belirlenebilmesi için de eğitim programlarının değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Bu kitap, öğretmen yetiştirme sürecinde başta öğretmen adayları ve öğretmenler olmak üzere; lisansüstü eğitim öğrencileri ve eğitim araştırmacıları için temel bir kaynak olarak tasarlanmıştır.

Bu kitabın ortaya çıkmasında emeği geçen bütün yazarlara, görüş ve önerileri ile destekte bulunan herkese teşekkür ederiz. Ayrıca, kitabın basımı aşamasında destek ve gayretleri için başta Servet SARIKAYA'ya ve Pegem Akademi çalışanlarına kitaba katkı sağlayan meslektaşlarımız adına teşekkür ederiz. Son olarak yetişmemizde emeği geçen bütün hocalarımıza teşekkür etmeyi borç biliriz.

Bu kitabın öğretmen yetiştirme programlarına katkı sunması dileğiyle.

Prof. Dr. Behçet ORAL – Dr. Öğr. Üyesi Taha YAZAR

Ekim - 2020

DİYARBAKIR

Bölümler ve Yazarları

Editörler: Prof. Dr. Behçet ORAL & Dr. Öğr. Üyesi Taha YAZAR

1. Bölüm: Program Geliştirmeye İlişkin Temel Kavramlar
Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN - *Anadolu Üniversitesi*
2. Bölüm: Eğitimde Program Geliştirmenin Kuramsal Temelleri
  - 2.1. Bölüm: *Program Geliştirmenin Felsefi Temelleri*
Prof. Dr. Burhan AKPINAR - *Harran Üniversitesi*
  - 2.2. Bölüm: *Program Geliştirmenin Psikolojik Temelleri*
Dr. Öğr. Üyesi Şenay YAPICI - *Amasya Üniversitesi*
  - 2.3. Bölüm: *Program Geliştirmenin Tarihsel Temelleri*
Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN - *Dicle Üniversitesi*
  - 2.4. Bölüm: *Program Geliştirmenin Toplumsal Temelleri*
Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN - *Dicle Üniversitesi*
3. Bölüm: Eğitimde Program Geliştirme Süreci
  - 3.1. Bölüm: *Program Geliştirme Teorisi ve Tasarım Modelleri*
Prof. Dr. Abdullah ADIGÜZEL - *Düzce Üniversitesi*
  - 3.2. Bölüm: *Program Geliştirme Modelleri*
Doç. Dr. Mustafa CİNOĞLU - *Kilis 7 Aralık Üniversitesi*
4. Bölüm: Program Geliştirme Sürecinin Planlanması ve Ön Uygulama
Prof. Dr. Bahadır ERİŞTİ - *Anadolu Üniversitesi*
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa POLAT - *Karabük Üniversitesi*
5. Bölüm: Program Geliştirmede Hedefler
Prof. Dr. Tuğba YANPAR YELKEN - *Mersin Üniversitesi*
Dr. Öğr. Üyesi Gamze YAVUZ KONOKMAN - *Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi*
6. Bölüm: İçerik Tasarımı
Prof. Dr. Ramazan SAĞ - *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*
7. Bölüm: Eğitim Durumlarının Düzenlenmesi ve Değerlendirilmesi
Prof. Dr. Meral GÜVEN - *Anadolu Üniversitesi*
Dr. Bülent ALAN - *Anadolu Üniversitesi*

8. Bۆlüm: Program Geliştirmede Yeni Yaklaşımlar

8.1. Bۆlüm: Çoklu Zeka Kuramı ve Yapılandırıcılık

Dr. Öğr. Üyesi Taha YAZAR - Dicle Üniversitesi

Dr. Ömer ŐİMŐEK - Dicle Üniversitesi

8.2. Bۆlüm: Yaratıcı Düşünme, Eleştirel Düşünme ve Yansıtıcı Düşünme

Prof. Dr. Birsen BAĞÇECİ - Gaziantep Üniversitesi

8.3. Bۆlüm: Proje Tabanlı Öğrenme, Beyin Temelli Öğrenme ve Kuantum Öğrenme

Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU - Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Adnan TAŐGIN - Atatürk Üniversitesi

9. Bۆlüm: Program Değerlendirme Modelleri

9.1. Bۆlüm: Program Değerlendirme Modelleri - I

Prof. Dr. Ahmet KARA - İnönü Üniversitesi

Doç. Dr. Mustafa AKDAĞ - İnönü Üniversitesi

9.2. Bۆlüm: Program Değerlendirme Modelleri - II

Doç. Dr. M. Oğuz KUTLU - Çukurova Üniversitesi

Bilim Uzmanı Őadiye KORKMAZ - MEB

10. Bۆlüm: Program Değerlendirmede Kullanılan Araştırma Yöntemleri ve Veri Toplama Araçları

Prof. Dr. Behçet ORAL - Dicle Üniversitesi

Dr. Sedef SÜER - Dicle Üniversitesi

11. Bۆlüm: Program Geliştirme ve Değerlendirme Sürecinde Sorunlar

Prof. Dr. İlke EVİN GENÇEL - İzmir Demokrasi Üniversitesi

12. Bۆlüm: Program Geliştirme ve Değerlendirme Standartları

Prof. Dr. Murat TUNCER - Fırat Üniversitesi

13. Bۆlüm: Cumhuriyetten Günümüze Türkiye’de Program Geliştirme ve Değerlendirme Çalışmaları

Prof. Dr. İsa KORKMAZ - Necmettin Erbakan Üniversitesi

14. Bۆlüm: Program Geliştirme ve Teknoloji İlişkisi

Doç. Dr. Cevdet EPÇAÇAN - Siirt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ata PESEN - Siirt Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRMEYE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

Giriş.....	2
Eğitimin Tanımı, Kapsamı, İşlevleri, Amaçları ve Türleri	2
Eğitim Türleri.....	7
Öğrenme ve Öğretim	9
Öğrenme.....	10
Öğretim	11
Eğitim Programı	14
Eğitim Programının Tanımı, Kapsamı ve İşlevi	14
Eğitim Programı Türleri.....	16
Eğitim Programının Öğeleri	21
Eğitim Programlarının Özellikleri.....	22
Program Geliştirme.....	24
Program Geliştirmenin İlkeleri	26
Program Geliştirme Süreci.....	27
Programın Denenmesi	29
Programın Değerlendirilmesi.....	31
Özet	33
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	36
Kaynakça.....	37

2. BÖLÜM

EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRMENİN KURAMSAL TEMELLERİ

2.1. PROGRAM GELİŞTİRMENİN FELSEFİ TEMELLERİ	43
Eğitim Programı Teorisi	44
Eğitim Programı ve İnsan	45
Eğitim Programı ve Bilgi.....	49
Eğitimde Program Geliştirmenin Felsefi Temelleri.....	53
Eğitim Programı ve Felsefe	54

Eğitim Programının Kaynağı Olarak Felsefe	59
Eğitim Programına Kaynaklık Yapan Temel (Klasik) Felsefeler	59
Eğitim Programına Kaynaklık Yapan Eğitim Felsefeleri	71
Özet	79
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	81
Kaynakça	82
2.2. PROGRAM GELİŞTİRMENİN PSİKOLOJİK TEMELLERİ	85
Giriş	86
Psikoloji ve Eğitim Programı	88
İnsanın Gelişimi ve Eğitim Programı	90
Gelişim Kuramlarının Programa ve Uygulamaya Yansımaları	95
Öğrenme ve Eğitim Programı	96
Davranışçı Öğrenme Yaklaşımı	99
Bilişsel Öğrenme Yaklaşımı	101
Hümanist Yaklaşım	108
Özet	112
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	115
Kaynakça	116
2.3. PROGRAM GELİŞTİRMENİN TARİHSEL TEMELLERİ	119
Giriş	120
Antik Çağ (M.Ö. 4-5. yüzyıl ile M.S. 3-4. Yüzyıl)	121
Orta Çağ (375-476/1453)	122
Yeni Çağ (1453-1789)	123
Yakın Çağ (1789/-)	125
Program Geliştirme Alanına Katkıları Olan Bilim İnsanları	127
John Comenius (1592-1670)	127
John Locke (1632-1704)	128
Jean Jacques Rousseau (1712-1778)	128
Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827)	128
Johann Herbart (1776-1841)	129
Friedrich Froebel (1782-1852)	130
Herbert Spencer (1820-1903)	131
Charles Eliot (1835-1909)	132
William Harris (1834-1926)	132
John Dewey (1859-1952)	132
Maria Montessori (1870-1952)	133
Ovide Decroly (1871-1932)	134

William Kilpatrick (1871-1965)	134
Charles Hubbard Judd (1873-1946).....	136
Albert I. Oliver (1874-1958).....	136
Franklin Bobbitt (1876-1956).....	137
Werret Charters (1875-1952).....	137
Harold Rugg (1886-1960)	138
Hollis Caswell (1901-1989).....	139
Ralph W. Tyler (1902-1994).....	140
Hilda Taba (1902-1967).....	142
John Goodlad (1920-).....	142
Özet	143
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	148
Kaynakça.....	149
2.4. PROGRAM GELİŞTİRMEİNİN TOPLUMSAL TEMELLERİ.....	151
Giriş.....	152
İhtiyaç	154
Hedefler	154
İçerik	156
Ekonomi	156
Teknoloji.....	158
Kültür	160
Aile	162
Okul	163
Avrupa Birliği	166
Özet	168
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	170
Kaynakça.....	171

3. BÖLÜM

EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRME SÜRECİ

3.1. PROGRAM GELİŞTİRME TEORİSİ VE TASARIM MODELLERİ.....	175
Giriş.....	176
Program Geliştirme Teorisi	176
Program Geliştirme Teorisine İlişkin Yaklaşımlar.....	180
Bilgi Merkezli Yaklaşım	180

Rasyonel Merkezli Kavramsal Yaklaşım.....	181
Değer Merkezli Yaklaşım	182
Program Geliştirme Teorisinin İlkeleri	183
Program Tasarısı.....	185
Program Teorisi ile Program Tasarısı Arasındaki İlişki.....	185
Program Tasarısı.....	186
Program Tasarısı Yaklaşımları.....	188
Konu Merkezli Program Tasarısı	188
Öğrenci Merkezli Program Tasarısı	193
Problem Merkezli Program Tasarısı	195
Özet	198
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	200
Kaynakça	201
3.2. PROGRAM GELİŞTİRME MODELLERİ.....	205
Giriş.....	206
Ralph W. Tyler'in Program Geliştirme Modeli.....	206
Kaynaklar	207
Süzgeçler	209
Amaçların Yazılması	209
Öğrenme Yaşantılarının Seçilmesi.....	210
Öğrenme Yaşantılarını Düzenlemesi.....	210
Öğrenme Yaşantılarının Değerlendirilmesi.....	212
Hilda Taba'nın Program Geliştirme Modeli.....	213
Taba-Tyler Program Geliştirme Modeli	219
Saylor, Alexander & Lewis Program Geliştirme Modeli	220
Francis P. Hunkins'in Program Geliştirme Modeli	222
John P. Miller ve Wayne Seller Program Geliştirme Modeli.....	223
D. K. Wheeler'in Döngüsel Modeli	227
John F. Kerr'in Program Geliştirme Modeli.....	228
Daniel Tanner ve Laurel Tanner Program Geliştirme Modeli.....	231
Peter F. Oliva Program Geliştirme Modeli.....	233
Yeterliliğe Dayalı Program Geliştirme Modeli (Competency-Based Curriculum Development Model)	235
Özet	237
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	237
Kaynakça.....	238

4. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRME SÜRECİNİN PLANLANMASI VE ÖN UYGULAMA

Giriş.....	242
Program Geliştirme Sürecinin Planlanması	243
Çalışma Gruplarının Oluşturulması.....	244
Program Geliştirme Çalışma Planı	248
Program Geliştirme Süreci İşlem Ağının Oluşturulması	249
Program Geliştirme İş-Zaman Akış Şemasının Oluşturulması.....	250
Program Geliştirme Bütçesinin Oluşturulması	251
İhtiyaç Belirleme Çalışması	252
İhtiyaç Belirleme Sürecinin Yapılandırılması.....	258
Taslak Programın Ön Uygulaması.....	262
Özet	264
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	265
Kaynakça	267

5. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRMEDE HEDEFLER

Giriş.....	275
Hedefin Tanımı.....	276
Hedeflerin Türleri.....	278
Hedeflerin Özellikleri ve Yazımı	281
Öğretim Hedeflerinin Sınıflandırılması	284
Özet	293
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	296
Kaynakça.....	298

6. BÖLÜM

İÇERİK TASARIMI

Giriş.....	300
Temel Sorular ve Kavramlar	300
İçerik Tasarımında Temel Yapı Özellikleri.....	302
İçerik Tasarımını Etkileyen Etmenler	306
Eğitimsel Bakış Açısı.....	306

Konu Alanı	308
Çok Kültürlülüğe Bakış Açısı.....	309
Sosyal, Örgütsel, Ekonomik ve Politik Yapılar	310
Okulun Coğrafi Konumu ve Sahip Olduğu Olanaklar.....	312
Teknolojinin Etkisi.....	312
İçerik Tasarımıyla İlgili Temel Modüller.....	314
İlişkisiz/Parçalı İçerikler Modülü.....	314
Çekirdek İçerik Modülü.....	315
Modüler İçerik (Bağımsız veya Birleştirilebilir Modüller)	319
Sarmal İçerik Modülü.....	321
Piramitsel/Aşamalı İçerik Modülü.....	323
Doğrusal İçerik Modülü.....	325
Özet	327
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	328
Kaynakça.....	329

7. BÖLÜM

EĞİTİM DURUMLARININ DÜZENLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	334
Eğitim Durumları.....	334
Eğitim Durumlarının Değişkenleri	337
Eğitim Durumlarının Düzenlenmesi ile İlgili İlkeler.....	340
Öğretme Stratejileri.....	343
Sunuş Yoluyla Öğretme Stratejisi	345
Sunuş Yoluyla Öğretimin Basamakları.....	346
Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Üstünlük ve Sınırlıkları.....	349
Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisi.....	350
Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Basamakları	351
Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Üstünlük ve Sınırlıkları.....	352
Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi	353
Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Üstünlük ve Sınırlıkları	355
Öğretim Yöntemleri ve Teknikleri.....	356
Eğitim Durumlarının Değerlendirilmesi.....	359

Özet	360
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	361
Kaynakça.....	362

8. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRMEDE YENİ YAKLAŞIMLAR

8.1. ÇOKLU ZEKA KURAMI VE YAPILANDIRMACILIK	367
Giriş.....	368
Çoklu Zeka Kuramı.....	368
Zeka.....	369
Çoklu Zeka Alanları.....	370
Sözel / Dilsel Zeka.....	371
Mantıksal-Matematiksel Zeka.....	371
Görsel-Uzamsal Zeka	372
Müziksel-Ritmik Zeka.....	372
Bedensel-Kinestetik Zeka	372
Sosyal Zeka	373
İçsel Zeka.....	373
Doğacı Zeka.....	373
Çoklu Zeka Alanlarının Belirlenmesi.....	374
Çoklu Zeka Kuramı ve Öğretim.....	375
Çoklu Zeka Kuramında Öğretmenin Rolü.....	378
Çoklu Zeka Kuramına Dayalı Program Geliştirme	379
Çoklu Zeka Kuramında Değerlendirme	381
Çoklu Zeka Kuramının Kullanılmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar.....	383
Yapılandırımcılık	384
Yapılandırımcı Öğrenme Kuramları.....	385
Bilişsel Yapılandırımcılık.....	386
Sosyal Yapılandırımcılık.....	387
Radikal Yapılandırımcılık.....	389
Yapılandırımcı Öğrenme Ortamları	390
Yapılandırımcılıkta Öğretmenin Rolü	391
Yapılandırımcılığa Dayalı Program Geliştirme	392
Yapılandırımcılıkta Değerlendirme	394
Yapılandırımcılık ile İlgili Tartışmalar.....	395

Özet	396
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	397
Kaynakça.....	398
8.2. YARATICI DÜŞÜNME, ELEŞTİREL DÜŞÜNME VE YANSITICI DÜŞÜNME.....	403
Yaratıcı Düşünme	404
Yaratıcı Düşünmeye İlişkin Kuramlar	405
Bilişsel Yaklaşımına Göre Yaratıcı Düşünme Kuramı.....	406
Hümanistik Yaklaşımına Göre Yaratıcı Düşünme Kuramı.....	406
Psikanalitik Yaklaşımına Göre Yaratıcı Düşünme Kuramı	406
Gestaltçı Yaklaşımına Göre Yaratıcı Düşünme Kuramı.....	407
Çevreci Yaklaşımına Göre Yaratıcı Düşünme Kuramı.....	408
Yaratıcı Düşünme Süreci	408
Yaratıcı Düşünmenin Boyutları.....	409
Eleştirel Düşünme	410
Eleştirel Düşünme Eğilimi	411
Eleştirel Düşünmede Soruların Rolü	412
Eleştirel Düşünme Becerilerine Sahip Bireylerin Özellikleri	413
Yansıtıcı Düşünme	414
Etik ve Prensipler Üzerine Yansıtma.....	416
Yansıtma Becerilerini Geliştirmek.....	421
Öğrenci Değerlendirmeleri ve Öneriler	422
Yansıtıcı Düşünmenin Öğretiminde Akran Öğretimi ve Öz Değerlendirme Teknikleri.....	422
Yansıtıcı Günlük Tasarlama	425
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	428
Kaynakça.....	429
8.3. PROJE TABANLI ÖĞRENME, BEYİN TEMELLİ ÖĞRENME VE KUANTUM ÖĞRENME	433
Proje Tabanlı Öğrenme.....	434
Proje Tabanlı Öğrenmenin Karakteristik Yapısı	435
Proje Tabanlı Öğrenmede Değerlendirme Süreci.....	439
Proje Tabanlı Öğrenme ile Probleme Dayalı Öğrenme Arasındaki İlişki	442
Beyin Temelli Öğrenme.....	443
Beynin Yapısı	443
Beyin Temelli Öğrenme.....	444
Geleneksel Öğretim ile Beyin Temelli Öğretim Arasındaki Farklar	450

Beyin Temelli Öğrenmede Sınıf Ortamı	453
Beyin Temelli Öğrenme Sürecinin Planlanması	454
Kuantum Öğrenme	454
Kuantum Öğretimin İlkeleri	456
Kuantum Öğrenmede Mükemmelliğin 8 Anahtarı	456
Kuantum Öğrenmede Eğitim Ortamının Özellikleri	458
Kuantum Öğrenmenin Eğitim Programlarına Yansımaları	458
Kuantum Öğrenmenin Yararları	459
Özet	459
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	461
Kaynakça	462

9. BÖLÜM

PROGRAM DEĞERLENDİRME MODELLERİ

9.1. PROGRAM DEĞERLENDİRME MODELLERİ - I	469
Giriş	470
Tyler'ın Hedefe Dayalı Program Değerlendirme Modeli	471
Metfessel – Michael Program Değerlendirme Modeli	473
Provus Farklar Yaklaşımı Modeli (PFYM)	475
Eisner'ın Eğitsel Eleştiri Modeli	477
Eğitsel Eleştirinin Boyutları	479
Betimleyici Sorgulama Boyutu	479
Yorumlayıcı Sorgulama Boyutu	479
Normatif Sorgulama Boyutu	479
Tematik Sorgulama Boyutu	479
Stufflebeam Çevre (Bağlam), Girdi, Süreç ve Ürün (Context, Input, Process, Product = CIPP) Modeli	480
Biçimlendirici ve Bütüncül Değerlendirmenin BGSÜ'de Kullanımı	482
Özet	483
Tyler'ın Hedefe Dayalı Program Değerlendirme Modeli	483
Metfessel – Michael Program Değerlendirme Modeli	484
Provus Farklar Yaklaşımı Modeli (PFYM)	484
Eisner'ın Eğitsel Eleştiri Modeli	484
Stufflebeam'ın Çevre, Girdi, Süreç ve Ürün Modeli	485
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	485
Kaynakça	487

9.2. PROGRAM DEĞERLENDİRME MODELLERİ - II.....	489
GİRİŞ.....	490
Katılımcı Merkezli Program Değerlendirme Yaklaşımları (KMPDY).....	490
Katılımcı Merkezli Program Değerlendirme Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi...490	
Katılımcı Merkezli Program Değerlendirme Yaklaşımını Geliştirenler ve Katkıları.....	491
Stake'in Uygunluk-Olasılık Modeli (Çerçeve Planı).....	492
Veri Kesişim Tabloları (Matriksleri).....	493
Tanım Matriksi.....	494
Stake'in İhtiyaca Cevap Vermeye Dayalı Değerlendirme Modeli.....	495
Yönetim Merkezli Değerlendirme Yaklaşımları.....	495
Yönetim Merkezli Değerlendirme Yaklaşımını Geliştirenler ve Katkıları.....	495
UCLA Değerlendirme Modeli.....	496
Değerlendirme Sürecinde İhtiyaç Alanları.....	497
Alkin'in Eğitim Sistemleri Değerlendirmesi.....	499
Alkin'in Eğitim Programları Değerlendirmesi.....	499
Saylor, Alexander ve Lewis (SAL) Modeli.....	499
Hedefler ve Alanlar.....	501
Öğretim Yöntemleri.....	501
Değerlendirme.....	501
Modeller Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar.....	503
Özet.....	504
Değerlendirme ve Tartışma Soruları.....	505
Kaynakça.....	507

10. BÖLÜM

PROGRAM DEĞERLENDİRMEDE KULLANILAN ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ VE VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Giriş.....	510
Program Değerlendirmede Kullanılan Araştırma Yöntemleri.....	510
Nicel Araştırma Yöntemi.....	510
Nicel Araştırma Türleri.....	511
Birinci Grup.....	512
Temel Araştırmalar.....	512
Uygulamalı Araştırmalar.....	512
Laboratuvar ve Alan/Saha Çalışmaları.....	513

İkinci Grup	514
Tarihi Yöntem	514
Betimsel (Tarama, Survey) Araştırmalar	515
DeneySEL Araştırmalar	515
Nitel Araştırma Yöntemi	516
Nitel Araştırma Türleri	517
Temel Nitel Araştırma	517
Fenomenolojik Araştırma Yöntemi	518
Etnografik Araştırma Yöntemi	519
Gömülü (Örtük) Teori	520
Öyküsel (Anlatıbilim) Analiz	521
Eleştirel Araştırma	521
Karma Araştırma Yöntemleri	522
Karma Yöntemin Güçlü Yönleri	522
Karma Yöntemin Zayıf Yönleri	523
Karma Araştırma Türleri	523
Ardışık Açıklayıcı Desen	523
Ardışık Keşfedici Desen	523
Ardışık Dönüştürücü Desen	524
Eşzamanlı Üçleme Deseni	524
Eşzamanlı İç İçe Tasarım	524
Eşzamanlı Dönüştürücü Desen	524
Program Değerlendirmede Kullanılan Veri Toplama Araçları	525
Testler ve Ölçekler	525
Anket	526
Görüşme (Mülakat)	529
Gözlem	530
Deney	532
Doküman İnceleme	532
Özet	534
Değerlendirme Ve Tartışma Soruları	535
Kaynakça	536

11. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRME VE DEĞERLENDİRME SÜRECİNDE SORUNLAR

Giriş.....	540
Tasarım ve Yaklaşımların Sınırlılıklarından Kaynaklanan Sorunlar.....	540
Araştırma Yöntemlerinin Sınırlılıklarından Kaynaklanan Sorunlar.....	543
Eğitim Sisteminin Yapısından Kaynaklanan Sorunlar.....	548
Personel, Donanım ve Bütçe Eksikliğinden Kaynaklanan Sorunlar.....	550
Özet.....	552
Değerlendirme Ve Tartışma Soruları.....	553
Kaynakça.....	554

12. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRME VE DEĞERLENDİRME STANDARTLARI

Giriş.....	558
Eğitim Programı.....	559
Program Geliştirme.....	559
Program Değerlendirme.....	561
Program Değerlendirme Standartları.....	567
Özet.....	575
Değerlendirme ve Tartışma Soruları.....	578
Kaynakça.....	579

13. BÖLÜM

CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE'DE PROGRAM GELİŞTİRME VE DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

Cumhuriyet Öncesi Eğitim Programları.....	584
Cumhuriyet Dönemi Eğitim Programları.....	585
1924 İlk Mektepler Müfredat Programı.....	586
1926 İlkokul Programı.....	588
1936 İlkokul Programı.....	590
1948 İlkokul Programı.....	591
1968 İlkokul Programı.....	592
1997 İlköğretim Programı.....	594
2005 İlköğretim Programı.....	596

Yeni Okul Yapılanması ve 2012 Öğretim Programı	599
2017 Taslak Öğretim Programları	600
Ortaokul Programları	602
Lise Programları	603
Özet	604
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	606
Kaynakça	607

14. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRME VE TEKNOLOJİ İLİŞKİSİ

Giriş	610
Eğitim, Öğretim ve Teknoloji	610
Eğitim	610
Teknoloji	611
Eğitim Teknolojisi	611
Öğretim Teknolojisi	613
Eğitim Teknolojisinin Tarihsel Gelişimi	614
Teknolojinin Program Geliştirme Süreci Üzerindeki Yansımaları	616
Bir İhtiyaç Olarak Teknoloji ve Hedeflerin Belirlenmesi	617
İçeriğin Oluşturulması ve Teknoloji	618
Öğrenme/Öğretme Kuramları ve Teknoloji	621
Öğretim Teknolojilerinin Öğrenme/Öğretme Ortamlarına Aktarılması	622
Programlı Öğretim Modeli	622
Davranışsal Amaçların Belirlenmesi	623
Küçük Adımlar İlkesi	623
Aktif Katılma İlkesi	623
Başarı İlkesi	623
Anında Düzeltme İlkesi	623
Kademeli İlerleme İlkesi	623
Bireysel Hız İlkesi	624
İpucu Verme	624
Performansın Değerlendirilmesi	624
Programlı Öğretim Yönteminin Faydaları	624
Programlı Öğretim Yönteminin Sınırlılıkları	624
Bilgisayar Destekli Eğitim	625

Bilgisayar Destekli Eğitimin Sınırlılıkları	627
İnternet Tabanlı Eğitim	627
Uzaktan Eğitim	628
Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları	629
Eğitsel Bilgisayar Oyunları.....	629
Sosyal Ağların Eğitimde Kullanılması.....	631
Çevrimiçi Öğrenme	632
Simülasyon (Sanal Gerçeklik).....	633
Simülasyon Tekniğinin Öğrencilere Katkıları	634
Sınırlılıkları.....	634
Mobil Öğrenme	635
Mobil Öğrenmenin Avantajları	635
Mobil Öğrenmenin Sınırlılıkları	635
Harmanlanmış Öğrenme	636
Harmanlanmış/Karma Öğrenme Ortamlarının Avantajları	637
Harmanlanmış/Karma Öğrenme Ortamlarının Sınırlılıkları	637
Öğrenme Yaşantılarının Değerlendirilmesi Sürecinde Teknoloji.....	638
Özet	639
Değerlendirme ve Tartışma Soruları	640
Kaynakça.....	641
Yazarlar Hakkında.....	647

1. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRMEYE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

Kazanımlar

Bu üniteyi tamamladıktan sonra:

- Eğitimin tanımı, kapsamı, işlevleri ve türlerini kavrayabilecek,
- Öğrenme ve öğretim kavramlarının tanımını ve kapsamını kavrayabilecek,
- Eğitim programının tanımını, kapsamını, türlerini ve özelliklerini kavrayabilecek,
- Eğitimde program geliştirmenin tanımını, kapsamını ve sürecini kavrayabileceksiniz.